

Article 4

ਲੇਖ ੨ ਸ਼ਬਦਾਰਥ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ, ਤੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚੋਂ। ਦੇ ਪਰਮਾਣ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ੧-ਏਕੰਕਾਰ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਜਮਦਾ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ 'ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ, ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ- ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਨਾਮੁ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮੁ, ੧-ਏਕੰਕਾਰ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਹੈ, ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਾਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਸਰੀ ਹੈ। ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨ ਦਾ ਪਸਾਰਾ, ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨ ਏਕੰਕਾਰ ਦਾ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਹੈ। ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨ ਉਤਨੀ ਦੇਰ ਰਹੇਗੀ ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਖੈ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਏਗੀ ਤੇ ੧ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਰਹ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਓਅੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਨਹੀਂ। ਸਦਾ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਕੇਵਲ ੧-ਏਕੰਕਾਰ ਹੈ।

ਕਈ ਬਾਰ ਪਸਰਿਓ ਪਾਸਾਰ ਸਦਾ ਸਦਾ ਇਕੁ ਏਕੰਕਾਰ ॥ ਪੰਨਾ ੨੭੬

ਬ੍ਰਹਮ ਦੀਸੈ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਣੀਐ ਏਕੁ ਏਕੁ ਵਖਾਣੀਐ ॥ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕਰਣਹਾਰਾ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਜਾਣੀਐ ॥ ਪੰਨਾ ੮੪੬

ਮਨੁਖ ਦੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਸਬਦੁ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ। ਸਬਦੁ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਨਹਦ/ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਧੁਨਾਂ। ਸਬਦ/ਅਨਹਦ ਧੁਨਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅਮਦਰ ਤੇ ਮਨੁਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੁਪਤ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਅਨਹਦ ਧੁਨਾਂ ਗੁਪਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਤੇ ਸਬਦੁ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ। ਨਾਮੁ ਤੇ ਸਬਦੁ ਦੀ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰ ਸਮਰੱਥਾ 'ਹੁਕਮ' ਹੈ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਜੋਤਿ, ਸਬਦੁ ਤੇ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਹੀ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਰੱਬ, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ

ਹੈ। ਸਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੇ ਰੱਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

19

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰਸਬਦੁ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ ਸਿਮਰਨ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਬਦੁ, ਨਾਮੁ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ।

ਹਰਿ ਸਿਮਰਿ ਏਕੰਕਾਰੁ ਸਾਚਾ ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਜਿੰਨਿ ਉਪਾਇਆ ॥ ਪਨਾ ੧੧੧੩/੧ (ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੂੰ ਸਚੇ ਸਾਹਿਬ ਏਕੰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਮਰਿ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਉਪਾਇਆ ਹੈ)

ਆਰਾਧਿ ਏਕੰਕਾਰੁ ਸਾਚਾ ਨਿਤ ਦੇਇ ਚੜੈ ਸਵਾਇਆ ॥ ਪਨਾ ੬੮੮/੪

ਹਰਿ ਇਕੋ ਦਾਤਾ ਸੇਵੀਐ ਹਰਿ ਇਕ ਧਿਆਈਐ ॥ ਹਰਿ ਇਕੋ ਦਾਤਾ ਮੰਗੀਐ ਮਨ ਚਿੰਦਿਆ ਪਾਈਐ ॥ ਜੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਹੁ ਮੰਗੀਐ ਤਾ ਲਾਜ ਮਰਾਈਐ ॥ ਪਨਾ ੫੯੦

ਸਾਡੇ ਟੀਕੇ ਤੇ ਪਰਚਾਰਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਓਅੰਕਾਰ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਓਅੰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ੧ ਲਿਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਟੀਕਾਕਾਰ ਤੇ ਪਰਚਾਰਕ ੧੯ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮੁ, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਸਤੀ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੱਖਰ, ਓਅੰਕਾਰ ਇੱਕ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਗੁਪਤ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਹੈ, ਓਅੰਕਾਰ ਓਦੋਂ ਤਕ ਅਕਾਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਕ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਾਲ ਚੱਕਰ ਮੁੱਕ ਜਾਏਗਾ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਤਦੋਂ, ਓਅੰਕਾਰ, 'ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਵਿੱਚ '੧-ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ', ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਏਗਾ।

ਏਕੋ ਜਪਿ ਏਕੋ ਸਾਲਾਹਿ ॥ ਏਕੁ ਸਿਮਰਿ ਏਕੋ ਮਨ ਆਹਿ ॥ ਏਕਸ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਉ ਅਨੰਤ ॥ ਮਨਿ ਤਨਿ ਜਾਪਿ ਏਕ ਭਗਵੰਤ ॥ ਏਕੋ ਏਕੁ ਏਕੁ ਹਰਿ ਆਪਿ ॥ ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਆਪਿ ॥ ਅਨਿਕ ਬਿਸਥਾਰ ਏਕ ਤੇ

ਭਏ ॥ ਏਕੁ ਅਰਾਧਿ ਪਰਾਛਤ ਗਏ ॥ ਮਨ ਤਨ ਅੰਤਰਿ ਏਕ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਤਾ ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਨਕ ਇਕੁ ਜਾਤਾ ॥
 ੨੮੯/੫ (ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਮੁ, ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇ
 ਮਨ ਤਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲਗ ਜਾਏ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।)
 ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਓਅੰਕਾਰ/ਸਬਦ ਧੁਨਾਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਸਬਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ, ਸਬਦ ਧੁਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ
 ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ। ਧੁਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਇੱਕ ਹੀ ਹੈ।

20

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸੇਵਿਹੁ/ਅਰਾਧੋ ਤੇ ਹਰਿ ਨੂੰ ਜਪੋ/ਸਿਮਰੋ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਤੇ ਹਰਿ ਨੂੰ
 ਜਪਿਆ ਉਹ ਹਰਿ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮੁ ਏਕੰਕਾਰ ਤੇ ਗੁਰੂ
 ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਆਚਾਰਧਨਾਂ/ਸਿਫਤਸਾਲਾਹ/ਬੰਦਗੀ/ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇ ਹਰਿ ਇੱਕ
 ਏਕੰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਪਣ ਲਈ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ।

ਗੁਰ ਪਰਮੇਸਰੁ ਏਕੁ ਹੈ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ ॥ ਜਿਨ ਕਉ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਿਆ ਸੇਈ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥

੫੩/੫

ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਸੁਣਹੁ ਜਨ ਭਾਈ ਗੁਰੁ ਸੇਵਿਹੁ ਬੇਗ ਬੇਗਾਲੀ ॥ ਸਤਿ ਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਖਰਚੁ ਹਰਿ ਬਾਧੋ ਮਤ ਜਾਣਹੁ
 ਆਜੁ ਕਿ ਕਾਲੀ ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਜਪਹੁ ਹਰਿ ਜਪਣਾ ਹਰਿ ਸੰਤੁ ਚਲੈ ਹਰਿ ਨਾਲੀ ॥ ਜਿਨ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਸੇ ਹਰਿ
 ਹੋਏ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਕੇਲ ਕੇਲਾਲੀ ॥ ੬੬੭/੧੯

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਅੱਖਰ, 'ਸਬਦੁ/ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਚ ਸਬਦ', ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ
 ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਦਾ
 ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਿਰਣਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਕਰਨਾਂ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ, ਅੱਖਰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ
 ਨਾਮ/ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਸਚ/ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨ ਆਦਿ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪੋ/ਸਿਮਰੋ।

ਗੁਰ ਉਪਦੇਸਿ ਜਪੀਐ ਮਨਿ ਸਾਚਾ ॥ ੧੦੭੭/੧੧ ਹਰਿ ਮਾਰਗੁ ਸਾਧੂ ਦਸਿਆ ਜਪੀਐ ਗੁਰਮੰਤੁ ॥ ੩੨੧/੧੧
 ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੱਖਰਾਂ/ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਣੇ ਹਨ।

੧. ਨਾਮ, ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ, ਨਾਮੁ ਤਤ, ਪਰਮ ਤਤ। ਇਹ ਅੱਖਰ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ supreme pure consciousness, ੧ (ਇੱਕ) ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ।

੨. ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ, ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ/ਗੁਰਸਬਦ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ, ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾਮ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਭਗਤੀ/ਬੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਜਪਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ/ਸਬਦ ਦੀ ਧੁਨ

21

ਉਪਜਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਧੁਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ/ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਉਪਜਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ।

੩. ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਮਨੁੱਖ, ਬੁਧੀ, ਹਉਂ ਬੁਧ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਬੁਧੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਆਤਮਾ/ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਬ੍ਰਹਮ/ਨਾਮ/ਆਤਮਾ/ਪਰਮਾਤਮਾ/ਹੁਕਮ ਦੀ ਸੋਝੀ/ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਲਈ ਨਾਮੁ/ਸਬਦੁ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

੪. ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ, ਸਬਦ ਦਾ ਕੀਰਤਨ

ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਬਦ/ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਇਹ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਨਾਮ ਦੇ ਇਸ ਕੀਰਤਨ ਸਦਕਾ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੀਤਲ, ਸਾਂਤ ਤੇ ਥਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਪਰਮਾਤਮ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੀਰਤਨ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਤ ਰਹਉ ਜਬ ਲਗੁ ਘਟਿ ਸਾਸੁ ॥ ਪੰਨਾ ੮੧੮

੫. ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਗੁਰਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ, ਸਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾ ਸਾਜ਼ਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਕੇ ਰਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਟਿਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰਸਬਦੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਗਲ ਤਤ ਮਹਿ ਤਤੁ ਗਿਆਨੁ ॥ ਸਰਬ ਧਿਆਨ ਮਹਿ ਏਕੁ ਧਿਆਨ ॥ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨ ਮਹਿ ਉਤਮ ਧੁਨਾ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਗਾਏ ਗੁਨਾ ॥ ੧੧੮੨/੯ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨ= 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ, ਉਤਮ ਧੁਨਾਂ =
ਨਿਰਮਲ ਧੁਨਾਂ (ਸਾਰੇ ਗਿਆਨਾਂ ਚੋਂ ਤਤੁ ਗਿਆਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਧਿਆਨਾਂ ਚੋਂ ਇੱਕ ਨਿਰਮਲ ਧਿਆਨ ਨਾਮ
ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉੱਠੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਹੈ। ਹਰਿ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ
ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜਨ ਵਾਲੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਉੱਤਮ ਧੁਨਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਮ ਅਭਿਅਸੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ
ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ, ਹਰੀ/ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

22

— ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਤਤੁ ਵਖਾਣੀ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਈ ॥ ੧੨੪੩/੧੫ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਨਾਮੁ ਤਤ, ਪਰਮ
ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਦਸਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਈ) ਤਤੁ ਦੇ ਅਰਥ
ਹਨ ਨਾਮੁ ਤਤ 'ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ', 'supreme pure consciousness'

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਕੀ ਮੀਠੀ ॥ ਗਰਮੁਖਿ ਵਿਰਲੈ ਕਿਨੈ ਚਖਿ ਡੀਠੀ ॥ ਅੰਤਰਿ ਪਰਗਾਸੁ ਮਹਾ ਰਸੁ ਪੀਵੈ ਦਰਿ ਸੈ
ਸਬਦੁ ਵਜਾਵਣਿਆ ॥

(ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ/ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪੜਨ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਮਿੱਠੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਨੇ
ਇਸ ਦਾ ਰਸ ਮਾਣਿਆਂ ਹੈ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਗਿਆਨਰੂਪੀ ਚਾਨਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਵਜਦੇ ਤੇ ਸੁਣਦੇ
ਹਨ) ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਗੁਚਰਣੀ, (ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ) ਵਿਚ
ਚਿੱਤ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੈ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਹੈ), ਮਨ ਇਹਨਾਂ
ਧੁਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਉੱਤਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹਉ ਵਾਰੀ ਜੀਉ ਵਾਰੀ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਚਿਤੁ ਲਾਵਣਿਆ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਰੁ ਸਾਚਾ ਮਨੁ ਨਾਵੈ ਮੈਲੁ
ਚੁਕਾਵਣਿਆ ॥ ਪਨਾ ੧੧੩

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚਿ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਰੇ ॥ ਗੁਰੁ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜਨ ਮਾਨੈ ਪਰਤਪਿ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ
॥ ੯੮੨/੧੧ (ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਜੋ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੁਕਮਾਂ ਉੱਪਰ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੁ ਜਗ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਕਰਮਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਏ ॥ ਮਨ ਰੇ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥
੬੭/੧੦ (ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਚਾਨਣੁ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਕਿਰਪਾ ਹੋਇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ। ਹੇ
ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੂੰ ਨਾਮੁ ਜਪ ਸੁਖ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ, ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਲਈ ਨਾਮੁ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ)
ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੁਖ ਪਾਵੈਗੋ ॥ ਜਿਉ ਜਿਉ ਜਪੈ ਤਿਵੈ ਸੁਖ ਪਾਵੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਸਮਾਵੈਗੋ ॥੧॥ਰਹਾਉ

ਆਇਓ ਸੁਨਨ ਪੜਨ ਕਉ ਬਾਣੀ ॥ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਲਗਹਿ ਅਨ ਲਾਲਚਿ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਪ੍ਰਾਣੀ ॥ ਪਨਾ ੧੨੧੯
(ਮਨੁਖ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨ ਪੜਨ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਮਨੁਖ ਨਾਮ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ
ਜਨਮ ਵਿਅਰਥ ਹੈ)

23

ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸੁਣਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਮਨ ਵਿਚ
ਵਸਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਕੇ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ, ਦੇਵਤੇ, ਤੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜਦੀ
ਹੈ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਮਾਇਆ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਪਾਰ ਨਾਮੁਤੱਤ/ਨਾਮ ਜੋਤਿ
ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਜਿਹਵਾ ਜਲ ਜਾਏ ਜੋ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਜਾਂ
ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਪਦੀ/ਸਿਮਰਦੀ ਹੈ।

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹੀਐ ਸਚੁ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈ ॥ ਦੂਜੀ ਕਾਰੈ ਲਗਿਆ ਫਿਰਿ ਜੋਨੀ ਪਾਵੈ ॥ ਨਾਮਿ ਰਤਿਆ ਨਾਮੁ
ਪਾਈਐ ਨਾਮੇ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਸਲਾਹੀਐ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਵੈ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਹੈ ਸੇਵਿਐ

ਫਲ ਪਾਵੈ ॥ (ਅਸੀਂ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰੀਏ ਇਹ ਸਚੀ ਕਾਰ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜਨ ਸੁਨਨ ਵਾਲੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੋੜ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਸਲਾਹੀਏ।)

ਮ: ੩ ॥ ਸਦਾ ਸਦਾ ਸਾਲਾਹੀਐ ਸਚੇ ਕਉ ਬਲਿ ਜਾਉ ॥ ਨਾਨਕ ਏਕੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੈ ਸਾ ਜਿਹਵਾ ਜਲਿ ਜਾਉ ॥ (ਸਚੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ/ਬੰਦਗੀ ਕਰੀਏ। ਜੇ ਜਿਹਵਾ ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਜਪਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸੜ ਜਾਏ) ਅੰਸਾ ਅਉਤਾਰੁ ਉਪਾਏਓਨੁ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਕੀਆ ॥ ਜਿਉ ਰਾਜੇ ਰਾਜੁ ਕਮਾਵਦੇ ਦੁਖ ਸੁਖ ਭਿੜੀਆ ॥ ਈਸਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇਵਦੇ ਅੰਤੁ ਤਿਨੀ ਨ ਲਹੀਆ ॥ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਅਲਖ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪ੍ਰਗਟੀਆ ॥ ਤਿਥੈ ਸੋਗੁ ਵਿਜੋਗਿ ਨ ਵਿਆਪਈ ਅਸਥਿਰੁ ਜਗਿ ਥੀਆ ॥ ੫੧੬/੧੪ (ਰਾਮ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਹਨ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਪਾਈ ਮਾਇਆ ਹਨ। ਜੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਈਸਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਦੇ/ਅਰਾਧਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।) ਨੋਟ: ਅਜਕਲ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਸਰਬਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ, ਪੁਰਾਤਨ ਰਹਿਤ ਨਾਮਿਆਂ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਬਣੀਂ ਸਿਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਨਾਲ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ

੭੯੧/੧੭

24

ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਐਸੇ ਬੇਮੁਖਾਂ ਦੀ ਜਿਹਵਾ ਸੜ ਜਾਏ ਜੋ ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ/ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਐਸੀ ਗਲਤ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਮੰਨੀਏ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨੀਏ? ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੇ ਨਿਰਣਾ ਆਪ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਿਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਅਜਕਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ 'ਪੁਸਤਕ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਧਾਰ ਤੇ' ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਵੈਬ ਸਾਈਟ sikhpanth.org ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੂੜੇ ਗ੍ਰੰਥ ਹਨ, ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਤੇ ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾ: ੧੦ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਾ: ੧੦ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖੇ

ਗਏ।

ਗੁਰੂ/ਸਤਿਗੁਰੂ/ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ, ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਧਾਰਨ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ

ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਤੇ ਏਕੰਕਾਰ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ । ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹੈ । ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਨ, ਤਨ, ਦੇਹ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰੂਪ, ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ, ਨਾਮ ਤਤ, ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਪਰਤੱਖ ਵਸਦੀ ਹੈ।

ਜੋਤਿ ਰੂਪਿ ਹਰਿ ਆਪਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਕਹਾਯਉ ॥ ੧੪੦੮/੯ (ਹਰਿ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਮੁ ਜੋਤਿ ਰੂਪ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਾਇਆ)

ਆਪਿ ਨਰਾਇਣੁ ਕਲਾ ਧਾਰਿ ਜਗ ਮਹਿ ਪਰਵਰਿਯਉ ॥ ੧੩੯੫/੫

ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਅਰਾਧਨਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ। ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਾਉਨ ਲਈ ਤੇ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਇੱਕ ਏਕੰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਉਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੀ ਰਾਹ, ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾ ਹੈ।

ਮਨ ਰੇ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥ ਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਸਾਲਾਹੀਐ ਸਹਜਿ ਮਿਲੈ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥ ੬੭/੧੦ (ਮੇਰੇ ਮਨ ਨਾਮੁ ਜਪਨ ਨਾਲ ਸੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਹਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪੂਰਾ ॥ਤਿਸਹਿ ਅਰਾਧਿ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਧੀਰਾ ॥ ਅਨਦਿਨ ਜਪਉ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਨਾਮ ॥ ਤਾ ਤੇ ਸਿਧਿ ਭਏ ਸਗਲ ਕਾਮ ॥ ੨੦੨/੧੦

25

(ਗੁਰੂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅਰਾਧ/ਸਿਮਰ ਕੇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਧੀਰਜ ਵਾਲਾ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਸਫਲ ਹੋਏ)

ਜਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਮਰੰਤ ਨਯਨ ਕੇ ਤਿਮਰ ਮਿਟਹਿ ਖਿਨੁ ॥ ਜਿਹ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਮਰੰਥਿ ਰਿਦੈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦਿਨੋ

ਦਿਨੁ ॥ ੧੪੦੫/੧੪ (ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦੀ ਧੁਨ ਹਰ ਵੇਲੇ ਚਲਦੀ ਹੈ)

ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਮਨੁ ਮਾਨੁ ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਾਰਉ ॥ ਗੁਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰਉ ॥ ੮੬੪/੩ (ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਮੰਤ੍ਰੁ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਨਾਮੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਪ ਤੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹਨ, ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਹੈ, ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਸਬਦੁ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਧੁੰਨ ਵਿਚ ਹੈ ਇਸਤਰਾਂ ਮੈਂ ਗੁਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਓਅੰਕਾਰ ਧੁੰਨ/ਸਬਦੁ/ਅਨਹਤ ਸਬਦੁ/ਅਨਹਦ ਸਬਦੁ ਵੀ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਗੁਰਸਬਦੁ/ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਨਾਮੁ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਵੀ ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਨਾਮੁ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਅਰਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਚਉਥੇ ਪਦ ਵਿੱਚ ਨਾਮੁ ਗੁਪਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਿਚਾਰ

ਸਲੋਕ ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸੁਆਮੀ ਪਰਮੇਸੁਰਾ ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਸਖਾ ਅਗਿਆਨ ਭੰਜਨੁ ਗੁਰਦੇਵ ਬੰਧਿਪ ਸਹੋਦਰਾ ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਦਾਤਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਉਪਦੇਸੈ ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਤ੍ਰੁ ਨਿਰੋਧਰਾ ॥ (ਗੁਰਦੇਵ ਨਾਮੁ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੰਤ੍ਰੁ ਨਿਰੋਧਰਾ=ਉਹ ਮੰਤ੍ਰੁ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਨਾਮੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ)

ਗੁਰਦੇਵ ਸਾਂਤਿ ਸਤਿ ਬੁਧਿ ਮੂਰਤਿ ਗੁਰਦੇਵ ਪਾਰਸ ਪਰਸਪਰਾ ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਤੀਰਥੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਰੋਵਰੁ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਮਜਨੁ ਅਪਰੰਪਰਾ ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਕਰਤਾ ਸਭਿ ਪਾਪ ਹਰਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਪਤਿਤੁ ਪਵਿਤੁ ਕਰਾ ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਅਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਤ੍ਰੁ ਹਰਿ ਜਪਿ ਉਧਰਾ ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਤ੍ਰੁ=ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਨਾਮੁ ਗੁਰਦੇਵਿ ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਲਿ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਮ ਮੂੜ ਪਾਪੀ ਜਿਤੁ ਲਗਿ ਤਰਾ ॥

ਗੁਰਦੇਵ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸੁਰੁ ਗੁਰਦੇਵ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਨਮਸਕਰਾ ॥ ੨੫੦/੧

26

ਹੇਠਾਂ ਅਸੀਂ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਅਰਥ ਲਏ ਹਨ, ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਦਾਸ ਦੇ ਅਰਥ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ = ਧਰਮ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਜੋ ਧਰਮ ਧਾਰਣ ਸਮੇਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਤੇ ਗੁਰਸਬਦ ਇਕ ਹੀ ਸਬਦ, 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਹੈ। ਗੁਰਸਬਦ = ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼, ਗੁਰੂ ਕਾ ਵਾਕ=ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ। ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਜਪੀਐ ਮਨਿ ਸਾਚਾ ॥ ੫ ੧੦੭੭/੧੧

(ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮਨ ਵਿਚ ਸਚੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਜਪੀਏ/ਸਿਮਰੀਏ) ਗੁਰਸਬਦ = ਗੁਰਸਬਦ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਚ ਸਬਦ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਸਬਦ ਤੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਇੱਕ ਹੀ ਅੱਖਰ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ=ਬੀਜ ਰੂਪ ਧਰਮ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨ, ਗੁਰਸਬਦ ,ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ।

ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨੁ ਜਪਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਏਹਾ ਭਗਤਿ ਸਾਰ ਤਤੁ ॥ ੮੯੫/੭ (ਗੁਰ ਸਬਦ/ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ, ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤੀ ਦਾ ਸਾਰ ਤਤ ਹੈ।) ਗੁਰਮੰਤ (ਗੁਰਮੰਤ = ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ)

ਸਭ ਤੇ ਉੱਤਮ ਇਹੁ ਕਰਮੁ॥ ਸਗਲ ਧਰਮ ਮਹਿ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਧਰਮੁ ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨਿ ਤੇਰਾ ਹੋਇ ਉਧਾਰੁ॥ ੮੯੫/੧੭ (ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਕਰਮ ਤੇ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਧਰਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਈਦਾ ਹੈ।)

ਗੁਰਸਬਦ ਕਮਾਇਆ , ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪਿਆ ਸਿਮਰਿਆ । ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ= ਨਾਮ ਤਤ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ, ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ ਤੋਂ ਆਤਮਾ ਪਰਮਆਤਮਾ ਦੀ ਸੂਝ ਬੂਝ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸਬਦ ਬਿਚਾਰ = ਅਸਲੀਅਤ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਤਤ ਦਾ ਜਾਣਨਾ । (ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ ਤੇ ਸਬਦ ਬਿਚਾਰ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਹ, ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਗੁਰਮੰਤ੍ਰਤਾ ਚਿਤਾਰ ਨਾਨਕ ਦੁਖ ਨ ਥੀਵਈ॥ (ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਵਿਆਪਦੇ) ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ/ਸਿਮਰਨ/ਅਰਾਧਨਾਂ ਹਰੀ ਨੂੰ ਪਾਉਨ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ। ਹਰਿ ਮਾਰਗ ਸਾਧੂ ਦਸਿਆ ਜਪੀਐ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ॥ ੩੨੧/੧੧

27

ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਿਨੀ ਨ ਸੇਵਿਓ ਸਬਦਿ ਨ ਕੀਤੋ ਵੀਚਾਰੁ ॥ ਅੰਤਰਿ ਗਿਆਨੁ ਨ ਆਇਓ ਮਿਰਤਕੁ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ॥

੮੮/੧੩ (ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਰਸਬਦ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮੁ ਨੂੰ ਜਪ/ਸਿਮਰਿ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੇਵਿਆ/ਅਰਾਧਿਆ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਬਦ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਉਪਜੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ, ਅੰਤਰ ਆਤਮੇ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮਰਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਅੰਦਰ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨਾਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ।)

ਚਲਤ ਬੈਸਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਰਿਦੈ ਚਿਤਾਰ ॥ ਪਨਾ ੧੦੦੬/੧੯ (ਚਲਦਿਆਂ, ਬੈਠਿਆਂ, ਸੌਂਦਿਆਂ, ਜਾਗਦਿਆਂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਚੇਤੇ ਰੱਖ)

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵਨ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਤੋਂ ਆਈ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਵਿਤਾ ਰੂਪ ਹੈ ਪਰ ਸੰਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲਿਖੀ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵਹ ਭਾਈ ॥ ਓਹ ਸਫਲ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ॥ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਿਆ ਪਾਇਆ ॥ ੬੨੯/੧ (ਗੁਰੂ ਜੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵਨ ਤੇ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਸੀਂ ਰਸਨਾਂ ਨਾਲ ਗਾਂਦੇ ਹਾਂ ਇਹ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ ਗਾਵਨ ਨਾਲ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰਖ ਕੇ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਨਾਮੁ ਜਪਨ/ਬੋਲਨ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰੁ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਹਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਆਪ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸਾਧ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੀ ਹੈ।

ਕੀਰਤਨ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਤ ਰਹਉ ਜਬ ਲਗੁ ਘਟਿ ਸਾਸੁ ॥੮੧੮/੧੦

ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਕੀਨੀ ਦਾਤਿ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦੀਓ ਕੀਰਤਨ ਕਉ ਭਈ ਹਮਾਰੀ ਗਾਤਿ ॥ ੬੮੧

ਸਾਡੇ ਪਰਚਾਰਕ ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰਦੇ ਹਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ।

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮੁ ਬਿਚਾਰ ਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ, ਗੁਰਸਿਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਮਨ ਬੁਧੀ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆਤਮਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮਨ ਬੁਧੀ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਬਦ = ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਛੰਦ, ਗੁਰੂ ਕੀ ਉਚਾਰੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਬਦ ਕਹੀਦਾ ਹੈ ੨- ਸਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਧੁੰਨ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰ ੩ ਸਬਦ ਬ੍ਰਹਮ- ਕਰਤਾਰ- ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁੰਨ ਚੇਲਾ ੪- ਨਾ ਸਬਦ ਬੂਝੈ ਨ ਜਾਣੈ ਬਾਣੀ

ਸ਼ਬਦ = ਧੁੰਨ, ਧਵਨੀ ਆਵਾਜ਼, ਸੁਰ, ਤਰੰਗ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲਾ ਸਬਦ ਜਾ ਅਨਹਦ ਸਬਦ । ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਬਦ ਤਰੰਗ, ਸਵਰ, ਤਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਸਰਿਆ ਹੈ ।

ਪਸਰਿਓ ਆਪ ਹੋਇ ਅਨਿਕ ਤਰੰਗ ॥

ਆਪੇ ਸਿੰਝੀ ਨਾਦ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਧੁਨਿ ਆਪ ਵਜਾਏ ਆਪੇ ੬੦੫ (ਓਅੰਕਾਰ ਧੁਨਿ ਕੀਰਤਨੀ ਧੁਨ ਹੈ, ਧੁੰਨ= ਨਾਦ ਦੀ ਗੂੰਜ। ਸਬਦ 'ਓਅੰਕਾਰ' ਸਬਦਬ੍ਰਹਮ ਹੈ। ਬੇਦ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅੱਖਰ 'ਓਮ' ਸਬਦ ਬ੍ਰਹਮ ਨਹੀਂ ਮਾਇਆ ਦਾ ਜੰਜਾਲ ਹੈ।)

ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਕੋਈ ਰੂਪ ਰੇਖ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਉਹ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਸਰਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਧੁੰਨ sound ਹੈ, ਅਨਹਦੁ ਸਬਦੁ ਧੁਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਚੇਤਨਾਂ ਤੇ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਅਨਹਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰਸਬਦਿ ਜਾਣੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਭੋਗੋ ॥ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ ਮਿਲਿਆ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਜੋਗੋ ॥

੯੨੧/੧੮

(ਗੁਰਸਬਦਿ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਕੇ, ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ/ਅਨਹਦ ਧੁੰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆਂ ਤੇ ਜਾਣਿਆਂ ਨਾਮਰਸੁ/ਹਰਿਰਸੁ ਦਾ ਸਵਾਦ ਆਇਆ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ ਜੋ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।)

ਰੁਣ ਝਣੋ ਸਬਦੁ ਅਨਾਹਦੁ ਨਿਤੁ ਉਠਿ ਗਾਈਐ ਸੰਤਨ ਕੈ ॥ ਕਿਲਵਿਖ ਸਭ ਦੋਖ ਬਿਨਾਸਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੀਐ

ਗੁਰ ਮੰਤਨ ਕੈ॥ ੯੨੫/੧੨

29

(ਰੁਣ (ਬਾਰੀਕ ਗਾਵਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼), ਤੇ ਝੁਣ (ਝਾਂਜਰਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼) ਭਾਵ ਮਿੱਠੀ ਰਸਦਾਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਨਿਤ ਉਠ ਕੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪਨ ਨਾਲ ਸਭ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੰਤਨ= ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ)

ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਤਰਾਂ ਘੁੰਘਰੂ, ਤਬਲਾ ਆਦਿ। ਅਨਹਤ ਵਾਜੇ ਵਜਹਿ ਘਰ ਮਹਿ ਪਿਰ ਸੰਗਿ ਸੇਜ ਵਿਛਾਈ ॥ ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕੁ ਸਹਜਿ ਰਹੈ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਕੰਤੁ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ੨੪੭/੧੯ (ਜਦੋਂ ਅਨਹਤ ਵਾਜੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵੱਜੇ ਤੇ ਸੁਣੇ ਤਾਂ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋਇਆ।)

ਏਕੰਕਾਰ ਦਾ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਾਮ, ਬ੍ਰਹਮ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਸੂਝ, ਬੂਝ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਚਉਥੇ ਪਦ ਵਿਚ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਅਨਹਦ ਧੁਨਾਂ ਗੁਪਤ ਤੋਂ ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਆਨੰਦ ਮੰਗਲ ਦੇ ਗੀਤ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਏਥੇ ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ ਕੋਡ ਅਨੰਦ ਹਨ, ਪਰਮਆਤਮਾਂ ਦੀ ਲੀਲਾ/ਖੇਡ, ਚਉਥੇ ਖੰਡ ਵਿਚ ਦਿਸਦੀ ਹੈ।

ਗਿਆਨ ਖੰਡ ਮਹਿ ਗਿਆਨੁ ਪਰਚੰਡੁ ॥ ਤਿਥੈ ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ ਕੋਡ ਅਨੰਦੁ ॥ ੭/੧੮

ਜੋ ਬ੍ਰਹਮੰਡੇ ਸੋਈ ਪਿੰਡੇ ਜੋ ਖੋਜੈ ਸੋ ਪਾਵੈ ॥ ਪੀਪਾ ਪ੍ਰਣਵੈ ਪਰਮ ਤਤੁ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੋਇ ਲਖਾਵੈ ॥ ਪਨਾ ੬੯੫

ਸਬਦਿ = ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਬਦ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਚੈ ਸਬਦ ਸਹਜ ਧੁੰਨ ਉਪਜੈ। ੧੨੪੩

(ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ ਸਿਮਰਨ ਹਿਰਦੈ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਰਖ ਕੇ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਗੁਰਸਬਦਿ/ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪਨ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਤਰੰਗਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਹਨ. ਇਹ ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸਰੋਵਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਬਦ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਧੁੰਨ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਸੁਣਦੀ ਹੈ ਅਭਿਆਸੀ ਦਾ ਮਨ ਇਸ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਿਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਮਲ ਭੈ ਭਰਮ ਰਹਿਤ ਮਨ ਹੀ ਨਿਰਮਲ ਨਾਮੁ ਵਿਚ ਸਮਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਮ ਸੁਣਨਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ।)

ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਆਤਮ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲੇ ਸਬਦ, ਓਅੰਕਾਰ, ਅਨਹਤ,ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਦੀਆਂ ਕੀਰਤਨੀ ਧੁਨਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।ਧੁਨਾਂ/ਲਹਿਰਾਂ/ਤਰੰਗਾਂ ਸਬਦ ਸਰ, ਸਬਦ ਦਾ ਸਰੋਵਰ, ਨਾਮ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਸਰੋਵਰ ਹਨ। ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਦਾ ਮਨ ਇਸ ਨਿਰਮਲ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਸਨਾ ਨਾਮ ਜਪੋ ਤਬ ਮਥੀਐ ਇਨ ਬਿਧ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਵਹੁ ।

30

(ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਪਦਿਆਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਉਪਜਦੀਆਂ ਹਨ ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ ਧੁਨਾਂ ਅੰਦਰ ਰਿੜਕੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਬਦ/ਨਾਮ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾਮ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ।)

ਆਰਾਧਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੇਵਾ/ਪੂਜਾ/ਜਪਣਾ ਆਰਾਧਨਾ ਆਰਾਧਨ ਨੀਕਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਆਰਾਧਨਾ ਸਿਫਤੀ = ਜਿਸ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਹੈ ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਹੈ। ਸੇਵਾ = ਸੇਵਾ ਖਿਦਮਤ ਉਪਾਸਨਾ ਨਾਮੈ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੈ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਏ ਸਹਜਿ ਸੇਵਾ । (ਨਾਮ ਦੀ ਸਹਜਿ ਸੇਵਾ = ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ) ਸਬਦਿ ਸੁਰਤਿ =ਗੁਰਸਬਦ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਸੁਰਤਿ ਧਿਆਨ ਸਬਦਿ ਸਵਰ = ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਸੁਰ ਧਵਨੀ ਵਿਚ ਧਿਆਨ

‘ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ’ ਦੇ ਅਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਇਸਤਰਾਂ ਹਨ - ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਾਹਿਬੁ ਸਚੁ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਜਾ ਕਾ ਨਾਉ ॥ ਜਿਨਿ ਸੇਵਿਆ ਤਿਨ ਫਲੁ ਪਾਇਆ ਹਉ ਤਿਨ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਉ ॥ ੫੧੫ (ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਚਾ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਉ ਸੁਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸੇਵਿਆ/ਸਿਮਰਿਆ ਉਸ ਨੇ ਫਲ ਪਾਇਆ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ)

ਆਪ ਬੀਚਾਰ ਸੁ ਗਿਆਨੀ ਹੋਇ । ਆਪ ਬੀਚਾਰ = ਆਪਨੀਂ ਅਸਲੀਅਤ ਜਾਣਨਾ। ਆਪ ਬੀਚਾਰ ਅਪਨੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ, ਅਪਨੇ ਆਪੇ ਦੀ ਸੋਝੀ ਗਿਆਨ।ਇਹ ਸੋਝੀ, ਗਿਆਨ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਪਜਦਾ ਹੈ ਇਹ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਗਿਆਨੀ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕੇਵਲ ਪਰਚਾਰਕ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਨਹੀਂ ।

ਜੀਵਆਤਮਾ ਚੈਤਨਯਰੂਪ ਰੂਹ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਤਤਵ ਹੈ । ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਓਹ ਹਸਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਦਾ ਬੋਧ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਿੰਦ/ਜਾਨ/ਚੇਤਨਾ consciousness ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ, ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ, ਨਾਮ ਜੋਤਿ, ਪਰਮ ਤਤ ਹੈ। ਨਾਮ, ਜਗਤਜੀਵਨ ਦਾ ਮੂਲ ਤੇ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਨਾਮੁ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਮ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰੂਪ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੈ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਮ ਜੋਤਿ, ਪਰਮ ਜੋਤਿ ਹੈ, ਨਿਰਮਲ ਹੈ Supreme Pure Consciousness, ਹੈ। ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਨਿਰਮਲ ਹੈ ਤੇ ਸਦਾ ਨਿਰਮਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਮਾਇਆ ਦੇ ਅਉਗਣਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ। ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਅਲੇਪ ਹੈ। ਨਾਮ ਨਿਰੰਜਨ, ਨਿਰਮਲ, ਨਿਰਾਕਾਰ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿੰਦ, ਚੇਤਨਾ, ਜੀਵਾਤਮਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

31

ਮਨ ਤੇ ਅੰਤਹ ਕਰਣ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ। ਮਨ ਵਿਚ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉਠਦੀਆਂ ਮੈਲੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਗਨੀਆਂ ਹਨ ਮਨ ਤਨ ਨੂੰ ਰੋਗੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਉਪਜੀਆਂ ਨਿਰਮਲ ਲਹਿਰਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਆਦਿ ਤੋਂ ਉਪਜ ਰਹੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਘੁਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ, ਸ਼ਾਤ, ਸੀਤਲ ਤੇ ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿਧਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮੁ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸਮਝਾਓਨ ਲਈ, ਬਾਣੀ ਸਿਧ ਗੋਸਟ ਵਿਚ ਸੁੰਨ, ਨਾਮ, ਨਾਮ ਤਤ, ਨਾਮ ਜੋਤਿ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਅਖਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜੋਗ ਮਤ ਵਿਚ ਤ੍ਰੈਗੁਨੀ ਮਾਇਆ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਿਧ ਗੋਸਟ। ਪੰਨਾ ੯੪੩/੧੩। ਨਾਮ ਤਤੁ ਸਭ ਹੀ ਸਿਰਿ ਜਾਪੈ ॥ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਦੁਖ ਕਾਲ ਸੰਤਾਪੈ ॥ (ਨਾਮ ਤਤੁ, ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ, ਪਰਮ ਚੇਤਨਾ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰ ਤਤੁ ਪਰਮ ਤਤੁ ਹੈ। ਨਾਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਲ ਦਾ ਦੁਖ ਵਿਆਪਦਾ ਹੈ।) ਤਤੋ ਤਤੁ ਮਿਲੈ ਮਨੁ ਮਾਨੈ ॥ ਦੂਜਾ ਜਾਇ ਇਕਤੁ ਘਰ ਆਨੈ ॥ (ਮੈਲਾ ਆਤਮਤਤੁ/ਜੀਵਾਤਮਾ ਸਿਮਰਨ ਸਦਕਾ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਰਮਲ ਪਰਮ ਤਤੁ ਪਰਮ ਚੇਤਨਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਈ ਦਾ ਭਰਮ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਚ ਰਲ ਕੇ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।) ਬੋਲੈ ਪਵਨਾ ਗਗਨੁ ਗਰਜੈ ॥ ਨਾਨਕ ਨਿਹਚਲ ਮਿਲਣੁ ਸਹਜੈ ॥ ਪਦਾ ੫੦ ਪਨਾ ੯੪੩/੧੪ (ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪਵਨਾ, ਪਵਨਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ, ਸੁਣਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦਸਮ ਦੁਆਰ ਜਾਂ ਸਿਰ ਅੰਦਰ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ ਤੇ ਗਰਜਦੀ ਹੈ ਤਦੋਂ ਜੀਵਾਤਮਾ

ਦਾ ਮੇਲ ਸਹਜ ਸੁਭਾਏ ਪਰਮਆਤਮਾ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਰਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੇੜ ਮੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ।) ਅੰਤਰਿ ਸੁੰਨੰ ਬਾਹਰਿ ਸੁੰਨੰ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਸੁੰਨ ਮਸੁੰਨੰ ॥ ਚਉਥੇ ਸੁੰਨੈ ਜੋ ਨਰੁ ਜਾਣੈ ਤਾ ਕਉ ਪਾਪ ਨ ਪੁੰਨੰ ॥ (ਮਨੁਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸੁੰਨ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਤੀ ਹੈ ,ਜੋਗੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤਿਭਵਣ ਦੀ ਸੁੰਨ ਤਕ ਹੈ । ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਸੁੰਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਮਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ।) ਘਟਿ ਘਟਿ ਸੁੰਨ ਕਾ ਜਾਣੈ ਭੋਉ ॥ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨ ਦੇਉ ॥ ਜੋ ਜਨੁ ਨਾਮ ਨਿਰੰਜਨ ਰਾਤਾ ॥ ਨਾਨਕ ਸੋਈ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ॥ ਪਦਾ ਪ੧ ਪੰਨਾ ੯੪੩/੧੬ (ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ਘਟ ਘਟ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ ਵਿਆਪਕ ਸੁੰਨ ਦਾ ਭੇਦ ਜਾਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਮਾਇਆ ਦੀ ਕਾਲਖ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਵਿਚ ਰਤਾ ਹੈ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਰਲ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮ ਸਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

ਸੁੰਨੋ ਸੁੰਨੁ ਕਹੈ ਸਭੁ ਕੋਈ ॥ ਅਨਹਤ ਸੁੰਨੁ ਕਹਾ ਤੇ ਹੋਈ ॥੯੪੩/੧੭ (ਸੁੰਨ ਦੀ ਗਲ ਜੋਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋਗੀ ਅਨਹਤ ਸੁੰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਨਦਾ । ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਮਨੁਖ ਨਿਰਮਲ ਨਾਮ ਵਿਚ ਰਤਾ/ਮਗਨ ਹੈ ਉਥੇ ਅਨਹਤ ਸੁੰਨ ਹੈ ।) ਅਨਹਤ ਸੁੰਨਿ ਰਤੇ ਸੇ ਕੈਸੇ ॥ ਜਿਸ ਤੇ ਉਪਜੇ ਤਿਸ ਹੀ ਜੈਸੇ ॥

32

ਓਇ ਜਨਮਿ ਨ ਮਰਹਿ ਨ ਆਵਹਿ ਜਾਹਿ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਨੁ ਸਮਝਾਹਿ॥ਪਦਾ ਪ੨ ਪੰਨਾ ੯੪੩/੧੭ (ਜੋ ਅਨਹਤ ਸੁੰਨ ਵਿਚ ਰਤੇ ਹਨ ਉਹ ਜਿਸਤੋਂ ਉਪਜੇ ਹਨ ਉਸ ਜੈਸੇ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਇਹ ਗਿਆਨ ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।)

ਨਉ ਸਰ ਸੁਭਰ ਦਸਵੈ ਪੂਰੇ ॥ ਤਹ ਅਨਹਤ ਸੁੰਨੁ ਵਜਾਵਹਿ ਤੂਰੇ ॥ ਸਾਚੈ ਰਾਚੇ ਦੇਖਿ ਹਜੂਰੇ ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਸਾਚਿ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ ॥ ਗੁਪਤੀ ਬਾਣੀ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥ ਨਾਨਕ ਪਰਖਿ ਲਏ ਸਚੁ ਸੋਇ ॥ ਪਦਾ ਪ੩ ੯੪੩/੧੯ (ਜਿਸ ਗੁਰਮੁਖ ਦੇ ਨਉ ਸਰ, ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਗੋਲਕਾਂ ਸਿਮਰਨ ਸਦਕਾ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਲੋਂ ਹਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ ਵਿੱਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਚਉਥੇ ਪਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਅਨਹਦ ਪੁੰਨ ਦਸਮ ਦੁਆਰ/ਸਿਰ ਵਿਚ ਗਰਜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਤਮ ਜੋਤਿ ਪਰਮਾਤਮ ਜੋਤਿ ਵਿਚ ਸਹਜੇ ਹੀ ਸਮਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਉਹ ਸਚ ਵਿਚ ਲਿਵਲੀਨ ਹਨ ਤੇ ਸਚੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਪਰਮਆਤਮਾ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰਾ ਹਜੂਰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਾਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਘਟ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਨਾਮ ਰੂਪ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਉਹਨਾ ਲਈ ਗੁਪਤੀ ਬਾਣੀ ਨਾਮ ਦੀ ਧੁਨ, ਅਨਹਦ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਪਰਗਟ ਹੋ

ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਅਪਣੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਲਾ
ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।)